

b5

Amaró
Treballar per viure

índex

5. Treballar per viure	5
5.1 Descripció de l'activitat: Què ens demana la societat actual?	8
Fitxa: Què ens demana la societat actual?	10
5.2 Descripció de l'activitat: Hi ha un munt de camins per triar	14
Fitxa: Mapes i xifres: Hi ha un munt de camins per triar	18
5.3 Descripció de l'activitat: La cistelleria, artesans d'un temps	20
Fitxa: El vímet	22
Fitxa: La cistelleria, artesans d'un temps	23

5. Treballar per viure

El pas de la societat industrial a la societat de la informació ha suposat canvis en tots els àmbits de la societat. Si en la societat industrial els productes eren la base de l'economia, en la societat de la informació el pes de l'economia es basa en la informació mateixa i el coneixement. I aquest fet, juntament amb la incorporació progressiva de les TIC i d'Internet a tots els àmbits de la societat, també ha comportat canvis en el mercat laboral.

En aquest bloc, d'una banda, treballarem quines són les habilitats que més es demanen al mercat laboral en la societat de la informació i, de l'altra, identificarem com les han adquirit els membres del poble gitano al llarg de la seva història passada i present. En aquest sentit, tractarem transversalment un dels prejudicis més estesos a la societat: que les persones gitanes no són persones treballadores, i per això se'ls sol relacionar amb feines marginals o delictives. Com que aquest prejudici dista molt de la realitat, a continuació mostrarem les habilitats que han desenvolupat els membres del poble gitano que s'adeqüen a les demandes de la societat de la informació dels quals tenim l'oportunitat d'aprendre.

Dins d'aquest bloc temàtic treballarem les habilitats generals que es necessiten al mercat laboral i hi reflexionarem. A més, promourem la reflexió entorn dels perfils

professionals que tant les noies com els nois volen escollir en un futur, agafant com a referents persones gitanes que estiguin exercint actualment aquestes professions.

Les activitats que formen part d'aquest bloc són:

- 5.1 Què em demana la societat actual?: Els nois i les noies trobaran algunes de les habilitats més preuades als actuals mercats laborals, i aprendran a identificar-les a partir de les cites de persones gitanes.
- 5.2 Hi ha un munt de camins per triar: Un ampli ventall de personatges del poble gitano, que podem presentar en Power Point o en un altre format, introdueixen aquesta activitat de motivació i orientació sobre el futur acadèmic i laborals dels joves.
- 5.3 La cistelleria, artesans d'un temps: A través de la història de la cistelleria i de la realització d'un objecte de vímet, es presenta un dels oficis tradicionals del poble gitano que ha passat a formar part del seu patrimoni cultural.

5.1 Descripció de l'activitat: Què ens demana la societat actual?

↳ Objectius

- Conèixer les habilitats laborals que es demanen actualment a la nostra societat.
- Superar els prejudicis sobre les feines que desenvolupen els membres del poble gitano.
- Aprofundir en les habilitats laborals que ja es tenen i en el seu procés d'adquisició.

🔄 Recomanada per a

- Ciències socials.
- Orientació i tutoria.
- Educació en el lleure.

↕ Edat

16-18 anys.

↔ Durada

Aproximadament 3 hores.

🔄 Dinàmica

1. Introducció i relació: Es realitza un breu resum de la societat de la informació i es presenten cinc de les habilitats que actualment es demanen en els criteris de selecció del mercat laboral, encara que se n'hi poden afegir més si es creu convenient. Es presenten els conceptes i les definicions per separat, de manera que els nois i noies facin un exercici de relació, i després es posa en comú.

2. Identifica: Un cop s'ha relacionat i entès cada concepte, es presenten frases de persones gitanes que exposin alguna d'aquestes habilitats laborals. Els nois i noies han de saber identificar-les en les frases i relacionar-les amb les habilitats que s'han descrit anteriorment.

3. Reflexiona i comparteix: L'última part de l'activitat consisteix a respondre individualment les qüestions plantejades (quinze o vint minuts) i posar en comú les respostes. En funció del nombre de persones es pot fer en gran o petit grup. En petits grups els nois i noies han de consensuar l'ordre d'importància de les habilitats que han treballat a través de l'argumentació. Per exemple, es pot posar com a condició que no es pugui votar i que s'hagi d'arribar a un consens sense que s'imposi la majoria. Quan s'hagi consensuat l'ordre del grup es pot elaborar un mural, una presentació en Power Point, etc., i exposar-la a tot el grup.

Recursos

 Fitxa: Què ens demana la societat actual?

 Material: Paper, retoladors, cartró, ordinadors, canó i pantalla.

Orientacions

- Cal situar els nois i noies en el context actual de la societat de la informació i en les habilitats que s'exposen perquè puguin reflexionar-hi. Una de les aportacions clau en la reflexió conjunta és comentar que les persones podem adquirir habilitats de diferents maneres, però que de moment no es reconeixen socialment totes les vies, sinó només les que tenen una acreditació acadèmica. Per això una de les reivindicacions del poble gitano és justament l'acreditació de l'experiència com una via de reconeixement de les seves habilitats perquè es tingui en compte en la inclusió laboral.
-

Informació

- **Análisis europeo de los componentes excluyentes y transformadores en la inclusión laboral del pueblo gitano.** Informe dins del projecte Workaló: The creation of New occupational patterns for cultural minorities. RTD. FP5. DG XII. Improving the Socio-economic Knowledge Base. Disponible a: <http://www.neskes.net/workalo/> (consultada el 21 de juliol de 2010)
 - **Institut Català de les Qualificacions Professionals de la Generalitat de Catalunya:** www10.gencat.net/gencat/AppJava/cat/sac/organisme_fitxa.jsp?codi=13864 (consultada el 21 de juliol de 2010).
-

Què ens demana la societat actual?

1. Relaciona els conceptes següents amb les definicions corresponents:

Capacitat de treball en equip i organització	Habilitat de compaginar horaris flexibles i executar tasques polivalents.
Flexibilitat	Disposició contínua a realitzar processos d'aprenentatge i incorporar-los a la tasca diària.
Autoaprenentatge al llarg de la vida	Disposició i habilitat per comunicar-se amb els altres amb un tracte adient, amb atenció, empatia i amb la voluntat d'arribar a un acord.
Dinamització i iniciativa	Habilitat d'incrementar el dinamisme d'una acció concreta. Disposició i habilitat per prendre decisions sobre propostes o accions en cas que vagin en la línia de millorar el procés, el producte o el servei.
Diàleg i consens	Disposició i habilitat per crear les condicions d'utilització adequades dels recursos humans i/o dels materials existents, amb l'objectiu de dur a terme les tasques amb el màxim d'eficàcia i eficiència. Disposició i habilitat per col·laborar de manera coordinada en la tasca realitzada conjuntament per un equip de persones per assolir un objectiu marcat.

2. Com desenvolupem les nostres habilitats? A l'escola, a la vida.

Les habilitats que es demanen actualment les podem adquirir de diverses maneres, per exemple, podem aprendre a exercir-les i millorar-les a l'escola. Però aquesta no és l'única via possible. Les capacitats que hem comentat al punt anterior també es poden adquirir a través de la pròpia experiència a la vida. Dins d'aquesta via, l'Institut Català de Qualificacions Professionals de la Generalitat de Catalunya està desenvolupant processos d'acreditació de l'experiència per dotar de prestigi social i laboral els aprenentatges que s'han adquirit per la via no formal, és a dir, que no s'han generat a l'escola sinó en l'experiència. Aquest tipus de polítiques són molt necessàries per reduir les desigualtats socials, perquè d'aquesta manera, si es reconeix aquest tipus d'aprenentatges, a moltes més persones gitanes que no han pogut acabar els estudis se'ls reconeixeran els aprenentatges que han adquirit a través de l'experiència i tindran moltes més possibilitats de treballar en altres àmbits.

En aquest apartat et proposem identificar quines habilitats han adquirit els testimonis de la població gitana següents, a partir de llegir les seves frases:

«He treballat en diferents feines: d'encofrador, de servei de la neteja, de pulidor, de tot, a l'hostaleria, de cap de manteniment, atenent la barra d'un bar, servint menjar, etc.»

Habilitat:

«És molt important comprovar com parla a les persones, si realment té un tracte humà; i si és així, que és el més important perquè no treballaràs amb màquines sinó amb persones, doncs pots oferir-li la feina. Per a nosaltres és molt important el treball en equip i el tracte humà.»

Habilitat:

«A través de les feines que hem anat desenvolupant i la forma d'organitzar-nos, hem après a portar uns horaris bastant flexibles entre la feina i la vida més personal, i la xarxa familiar que tenim també ens ha donat la seguretat de poder compartir la responsabilitat de la cura dels nens i les nenes d'una forma col·lectiva.»

Habilitat:

«La capacitat d'aprendre d'un gitano és més ràpida... Només has de veure què fan els nens i les nenes amb la música.»

Habilitat:

«Som grans comunicadors i comunicadores, llavors, la comunicació entra una mica en la capacitat de transmetre. Comunicuem amb molta vivència, i jo crec que això, per exemple en la docència, és molt important.»

Habilitat:

«El tema dels conflictes dins del poble gitano s'arregla a partir de l'entesa, perquè van les persones grans, parlen, es reuneixen amb les parts, acorden coses..., l'acord és sempre en el poble gitano. En la mediació..., hi entenem molt, de mediació, en qualsevol conflicte, des d'una guerra fins a un conflicte familiar.»

Habilitat:

3. Treball sobre les pròpies habilitats

3.1 Puntueu de l'1 al 5 les habilitats que hem comentat segons l'ordre d'importància que considereu oportú. Per compartir en grup.

- a. Quin ordre heu posat? Argumenteu-ho.
- b. Quines habilitats creieu que teniu?
- c. Quines habilitats creieu que hauríeu de desenvolupar més?
- d. Amb quina frase us sentiu més identificats? Per què?

3.2 Compartiu en grup: Ara, amb l'ordre que hàgiu triat personalment, poseu-vos en grups i establiu un únic ordre d'habilitats entre tot el grup. Heu de posar-vos d'acord mitjançant l'argumentació i el consens.

3.3 Posada en comú: Quan ja hàgiu pres la vostra decisió, la podeu exposar a tot el grup amb un mural, una presentació en Power Point, o utilitzant imatges o dibuixos, així podrem veure el que heu acordat.

5.2 Descripció de l'activitat: Hi ha un munt de camins per triar

Objectius

- Conèixer la realitat actual de les diferents professions que estan exercint els membres del poble gitano.
- Veure que certes capacitats que tradicionalment ha desenvolupat la població gitana són necessàries en la societat de la informació actual i se sol·liciten en els diferents perfils professionals.
- Reflexionar sobre quin tipus de perfil professional es vol desenvolupar l'alumnat.

Recomanada per a

- Ciències socials.
- Orientació i tutoria.
- Educació en el lleure.

Edat

14-18 anys.

Durada

Aproximadament 2:30 hores.

Dinàmica

1. Presentació de l'activitat: S'introdueix l'activitat exposant les professions que tradicionalment han desenvolupat els membres de la població gitana, i explicant que arran de la seva experiència de vida i com a poble han desenvolupat habilitats idònies per a la societat actual. D'altra banda, es tracta de veure que avui dia cada vegada podem trobar més persones gitanes en professions amb prestigi social a les quals abans mai no haguessin pogut arribar. Per últim, es demana als nois i noies que diguin amb quin perfil s'identifiquen més professionalment i, en tot cas, en quin pensen per exercir en el futur.

2. Projecció de l'arxiu en Power Point amb els personatges: Es projecten els diferents perfils professionals —molt diversos— de les persones de la Borsa de personatges, i a la vegada s'explica que certes habilitats necessàries per a la professió corresponent han estat adquirides per la població gitana.

3. Agrupament per afinitats i recerca d'informació: En acabar la projecció els nois i noies s'agrupen segons la seva identificació amb el projecte. En equip, duen a terme una recerca d'informació sobre el perfil professional que han triat, seguint la pauta següent:

- ✿ Quina carrera garanteix aquest perfil professional?
- ✿ Quins organismes internacionals treballen aquest camp?
- ✿ Quina funció social té aquesta professió?
- ✿ És un perfil tradicional o fruit de la societat de la informació?
- ✿ En quin àmbit específic t'agradaria treballar?

Recursos

📄 **Text:** Hi ha un munt de camins per triar.

📄 **Professions.ppt:** Arxiu en Power Point de diferents professions presentades per les persones gitanes de la Borsa de personatges.

📄 **Espai:** Si és possible, és recomanable disposar de més d'una aula perquè els diferents grups tinguin espai per reunir-se.
(Paper, bolígrafs, ordinador, canó, pantalla.)

↑↑ Orientacions

- Un dels aspectes clau d'aquesta activitat és superar el prejudici que hi ha sobre la població gitana i la seva vinculació estereotipada a feines marginals. Amb aquesta activitat es dignifica la visió de les professions que tradicionalment ha exercit el poble gitano (cistelleria de vímet, antiguitats, venda ambulant, ferralla), i es presenten persones gitanes que exerceixen professions amb prestigi social (una advocada, una metgessa, un enginyer, un periodista, etc.).
- D'altra banda, és important que tant les noies com els nois comencin a reflexionar sobre quina professió volen exercir i s'identifiquin amb una de les que s'hagi mostrat. La identificació amb una persona gitana reforça els sentiments de vinculació i també facilita la superació de prejudicis.

↕ Alternatives i suggeriments

- Es pot vincular a altres activitats, com per exemple conèixer més els perfils professionals tradicionals mitjançant l'organització d'un taller de cistells, d'una excursió a un mercat per entrevistar-se amb les persones gitanes responsables (establir el contacte a través d'alguna associació gitana), o portant persones que han treballat les antiguitats perquè expliquin el seu ofici o imparteixin un taller.
- Un altre suggeriment és realitzar una investigació exhaustiva conjunta sobre les professions que actualment exerceixen els membres del poble gitano, consultant fonts de referència com la Fundación Secretariado Gitano i l'ERRC (European Rom Rights Center), entre d'altres.

❗ Informació

- ERCC: www.errc.org (consultada el 21 de juliol de 2010).
 - Fundación Secretariado Gitano: www.gitanos.org (consultada el 21 de juliol de 2010).
-

amaro

El poble gitano a Catalunya

Mapes i xifres: Hi ha un munt de camins per triar

1. Llegiu el text

Hi ha un munt de camins per triar...
i un munt de prejudicis per superar.

Un dels prejudicis més extesos sobre el poble gitano és pensar que només exerceix ocupacions vinculades amb situacions marginals o fins i tot delictives. Aquest prejudici ha fet molt de mal a la població gitana, perquè és una de les pitjors imatges creades falsament i injustament, i que ha impedit que molts dels seus membres poguessin optar per professions més reconegudes.

En aquest sentit, a l'activitat veurem que els membres del poble gitano han desenvolupat professions tradicionals relacionades amb l'artesania i la venda, com per exemple la cistelleria, la professió d'antiquari/ària, la venda ambulant o la música. Però d'altra banda també veurem que les persones gitanes ocupen llocs de treball de prestigi social, i que cada vegada més les diferents generacions gitanes volen accedir a les professions actuals sense perdre la seva identitat gitana. Gràcies a la lluita col·lectiva de molts moviments socials, avui dia podem trobar persones gitanes estudiant, per exemple, a la Universitat de Harvard, exercint de mestres, de metges, d'enginyers de la NASA, de músics de renom, d'advocats, etc., encara que com diuen moltes i molts queda molt de camí perquè aquesta fita sigui assequible per a la majoria del poble gitano. Encara queda molta exclusió per superar, però ja s'estan fent els primers passos.

2. Projectió de la presentació en Power Point sobre les diferents professions (Professions.ppt)

Fixeu-vos bé en quina de les professions us agradaria exercir en un futur, i després de veure tota la presentació agrupeu-vos per professions.

3. Busquem informació

Un cop agrupats per professions, responeu les preguntes següents:

- ✿ Quina carrera assegura aquest perfil professional?
- ✿ Quina funció social té aquesta professió?
- ✿ És un perfil tradicional o fruit de la societat de la informació?
- ✿ En quin àmbit específic us agradaria treballar?
- ✿ Per què heu escollit aquesta carrera?

Quan hàgiu contestat les preguntes heu de posar-vos d'acord per preparar la presentació del contingut que heu parlat al grup gran. Podeu fer una presentació en Power Point, una exposició oral o una representació teatral.

5.3 Descripció de l'activitat: La cistelleria, artesans d'un temps

- **Objectius**
- Conèixer l'ofici de la cistelleria com a activitat tradicional del poble gitano.
 - Confeccionar un cistell de vímet.

- ↻ **Recomanada per a**
- Expressió plàstica.
 - Educació en el lleure.

- ↕ **Edat**
- 12-14 anys.

- ↔ **Durada**
- Aproximadament 2 hores.

- ↻ **Dinàmica**
- 1. Presentació de l'activitat:** S'introdueix l'activitat amb una explicació breu sobre què és el vímet, d'on prové, perquè s'ha utilitzat, etc. Pot ser d'ajuda la fitxa informativa per al professorat.
 - 2. Lectura del text:** Per introduir l'origen de la cistelleria es fa una lectura conjunta del text que introdueix el taller i la dona a conèixer com un ofici tradicional del poble gitano.
 - 3. Taller de vímet:** Cada noi i noia ha d'agafar les branques de vímet necessàries per confeccionar la base del cistell, i progressivament ha d'anar afegint totes les que calgui per acabar de donar la forma que triïn lliurement els diferents membres del grup.

- ↑↑ **Orientacions**
- Cal introduir el tema dels oficis tradicionals del poble gitano amb l'objectivitat que requereix i evitar plantejar-lo de manera estereotipada o amb prejudicis. Es pot aprofitar per valorar positivament l'ofici de la cistelleria, ja que ha donat lloc a una sèrie de productes mobiliaris i de decoració de molta qualitat estètica. Tal com s'indica, l'ofici de la cistelleria forma part de la tradició del poble gitano, però això no

significa que formi part de les perspectives laborals de les persones gitanes en la societat de la informació.

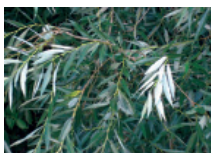
- És recomanable organitzar l'espai en petits grups, amb una galleda d'aigua per a cadascun.

Informació

- Sobre la història del vímet: www.anjub.net/hemeroteca/quadern/1/1.html (consultada el 7 de juliol de 2006).
 - **Gamella Mora, J. F.** Oficios gitanos tradicionales en Andalucía (1837-1959). Gitanos, pensamiento y cultura, núm. 32-33, 2005-2006.
-

El vímet

Fulles i branques
de vimetera, d'on s'extreu
el vímet.

El vímet és la branca prima, llarga i flexible d'una vimetera, que és un arbre caducifoli de la família dels salzes (a causa de l'explotació del vímet ara es tracta més aviat d'un arbust). Creix en valls i torrents a la vora de corrents d'aigua.

És una matèria primera usada per a la fabricació artesanal de cistells i mobles.

La matèria primera es pot transformar en vímet blanc, per al qual s'han de triar les branques més rectes, fines i sense brots. Cal replantar-lo i, si es rega bé, rebrota a la primavera. Quan la branca brota genera una saba que separa la pell del vegetal del cos, i aquest és el bon moment per pelar el vímet. Per fer-ho es frega la branca amb un estri de ferro en forma de V. El vímet pelat queda de color blanc, i per treballar-lo es deixa en remull.

El vímet verd o negre és l'estat natural del vímet. El vímet negre, de fet, es treballa amb la pell.

La cistelleria, artesans d'un temps

1. Sabeu d'on ve la cistelleria?

La cistelleria ha estat un dels símbols dels oficis tradicionals del poble gitano. A més, és un coneixement pràctic que les persones gitanes han treballat a la perfecció i que han transmès de generació en generació en moltes de les seves varietats. Gràcies a les persones grans, que tenen tot aquest bagatge de coneixement i l'han transmès a les noves generacions, el poble gitano conserva avui el seu patrimoni cultural. Aquest ofici ha passat a formar part del patrimoni cultural perquè, com podem veure en la nombrosa presència de professionals gitanos a la societat actual, pràcticament ningú no s'hi dedica professionalment. Les tècniques de la cistelleria es donaven en totes les seves varietats, com el vímet, la canya o l'espart. En Manel, un mestre gitano de quaranta-set anys, recorda:

«Els meus pares es dedicaven al tema de la cistelleria, del vímet i..., canastres, de canya..., anaven venent-los per tot arreu..., elaboraven una gran quantitat de coses, sobretot, quasi sempre sota comanda... Feien de tot: cistelles, canastres, cosidors..., feien butaques, llums..., no sé, miralls, tot de vímet...»

En Manel recorda bé aquest ofici i com ha anat desapareixent sota el pes de la industrialització i la competència exterior. Però encara hi ha moltes persones gitanes capaces de fer cistells i canastres, i això és fonamental per mantenir aquesta memòria, aquest saber mil·lenari, i és crucial per a la identitat de molts gitanos i gitanes.

Així doncs, ens podem animar a fer un cistell de vímet petit o gran i posar en marxa una de les grans artesanies que ha portat el poble gitano fins als nostres dies!

